

EQUAL

Starptautiskā partnerība "Beyond Silence"(Aiz klusuma robežām)

Datu bāze par nedzirdīgo cilvēku dzīves situāciju, tās analīze Darba grupu 1 un 4 gala ziņojums

Saturs

1 daļa:	Vispārējie jautājumi par nedzirdīgo dzīves situāciju	Darba grupa 4
2. daļa:	Jautājumi par tiesībām un juridisko regulējumu	Darba grupa 4
3. daļa:	Stāvoklis ar pirmsskolas bērnu iestādēm un skolām	Darba grupa 4
4. daļa:	Jautājumi, kas skar profesionālo izglītību	Darba grupa 1
5. daļa:	Nodarbinātības jautājumi	Darba grupa 1
6. daļa:	Sociālās garantijas nodarbinātajiem	Darba grupa 1
7. daļa:	Bezdarbs	Darba grupa 1
8. daļa:	Situācija ar tulkiem	Darba grupa 4
9. daļa:	Papildjautājumi	Darba grupa 4

Īsinājumi: LV – Latvija, V – Vācija, CZ – Čehija, SK - Slovākija

1. daļa : Vispārējie jautājumi par nedzirdīgo dzīves situāciju

1.1 Cik liela daļa iedzīvotāju jūsu valstīs ir cilvēki ar dzirdes invaliditāti? (procentos)

CZ	Nav ziņu / apmēram 1% smagi vājdzirdīgu/ nedzirdīgu
V	0,1% nedzirdīgo / 19% ar smagām dzirdes problēmām (vecāki par 14 gadiem), 20%-100% ar dzirdes problēmām
LV	Apmēram 1% smagi vājdzirdīgu/ nedzirdīgu
SK	4% no iedzīvotājiem / 0,1% nedzirdīgu

1.1.1 Vai jūs variet sadalīt šo cilvēku skaitu pēc dzirdes zuduma pakāpēm? (cik daudz nedzirdīgo, cik vājdzirdīgo, cik ar kohleārajiem implantiem)?

___2___ nē, nav ziņu [CZ, SK] ___2___ jā [V, LV]

Ja, jā, lūdzu, detalizējiet:

V	56,5% viegli dzirdes zudumi 35,2% vidēji dzirdes zudumi 7,2% smagi dzirdes zudumi 1,6% nedzirdīgi
LV	Apmēram 2.000 nedzirdīgo Apmēram 50 000 vājdzirdīgo Apmēram 30 – 50 kohleāro implantu

1.1.2 Cilvēku ar dzirdes problēmām sadale pa vecumiem.

___ 2 ___ nē, nav ziņu [CZ, SK] ___ 2 ___ jā [V, LV]

V	2,2% 0-30 gadīgi 29,9% 30-60 gadīgi 67,9% vecāki par 60 gadiem
LV	14,2% 0-30 gadīgi 53,1% 30-60 gadīgi 32,7% vecāki par 60 gadiem

1.1.3 Nedzirdīgo sadale pa dzimumiem – cik daudz vīriešu, cik sievietes?

___ 2 ___ nē, nav ziņu [CZ, SK] ___ 2 ___ jā [V, LV]

V	apmēram 50% vīriešu, 50% sievietes
LV	44,5% vīriešu 55,5% sievietes

1.1.4 Jūsu sniegtās ziņas balstās uz (norādiet ziņu avotus)?

CZ	Čehijas Republikā nav oficiālas statistikas par nedzirdīgajiem cilvēkiem
V	1. reģionālās autoritātes, kas atbildīgas par sociālo servisu 2. reprezentatīvs pētījums "dzirdes skrīnings" Dr. Sohn (1999)
LV	Latvijas Nedzirdīgo savienības ikgadējais statistikas apkopojums
SK	Palīdzības biedrības nedzirdīgajiem cilvēkiem novērtējums, pamatojoties uz nedzirdīgo cilvēku kopējo skaitu valstī.

1.2 Personiskā dzīve

1.2.1 Vai nedzirdīgajiem cilvēkiem ir ģimenes, vai ziniet cik ir vientuļi?

___4___ nē, nav ziņu [CZ, V, LV, SK] _____ jā

1.2.2 Vai nedzirdīgo cilvēku ģimenes pārsvarā ir ar bērniem?

_____ nē, nav bērnu _____4___ ir bērni CZ, V, LV, SK]

1.2.3 Raksturojiet personiskos kontaktus. Vai nedzirdīgie vairāk kontaktējas ar dzirdīgiem cilvēkiem vai nedzirdīgajiem?

___4___ vairāk kontaktējas ar nedzirdīgajiem cilvēkiem [CZ, V, LV, SK]

_____ vairāk kontaktējas ar dzirdīgajiem cilvēkiem

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Vairāk kontaktu ar nedzirdīgajiem, bet viņi spēj arī iekļauties dzīvē starp dzirdīgajiem
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi

1.2.4 Vai jūs domājat, ka jūsu valstīs ir starpība dzīves līmeni starp nedzirdīgajiem, kas dzīvo pilsētās un nedzirdīgajiem, kas dzīvo laukos?

_____ nav starpības _____4 jā, ir starpība [CZ, V, LV, SK]

Ja, jūsu atbilde ir jā, lūdzu, aprakstiet starpību

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Jā, te ir starpība iespējās atrast labu darbu, labi pavadīt brīvo laiku . Pilsētās dzīvojošajiem nedzirdīgajiem ir daudz vairāk iespēju.
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Nedzirdīgajiem pilsētās ir daudz vairāk kultūras iestāžu, daudz vairāk kontaktu iespēju, labāka struktūra.
LV	Statistikas ziņas 1) Iespējās iegūt darbu 2) Vairāk kontaktu starp nedzirdīgajiem cilvēkiem iespējami pilsētās 3) Pilsētās vairāk iespēju iegūt sociālo palīdzību, tulkus 4) Pilsētās vairāk iespēju pavadīt brīvo laiku kultūras iestādēs
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Pilsētās ir bagātāka publiskā dzīve, vairāk kontaktu ar citiem cilvēkiem, sevišķi nedzirdīgajiem Pilsētās ir vairāk iespēju piedalīties dažādās aktivitātēs

1.2.5 Kur dzīvo vairāk nedzirdīgo cilvēku – pilsētās vai laukos?

 4 vairāk pilsētās [CZ, V, LV, SK]

 vairāk laukos

 vienādi

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
LV	Statistikas ziņas
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi

1.2.6 Cik daudz cilvēku ar dzirdes problēmām dzīvoja jūsu valstīs 1990. 1995, 2000 un 2005 gados?

 4 nē, nav ziņu [CZ, V, LV, SK]

1.3 Papildus komentāri par nedzirdīgo cilvēku dzīves situāciju?

CZ	Čehijas Republikā nav oficiāla centra, kurš apkopotu ziņas par nedzirdīgajiem cilvēkiem vai dzirdīgajiem cilvēkiem. Ja arī ir oficiālas ziņas, tad par visiem invalīdiem kopumā.
V	Valstī nav oficiālas statistikas par nedzirdīgajiem cilvēkiem
LV	Valstī nav oficiālas statistikas par nedzirdīgajiem cilvēkiem
SK	Valstī nav oficiālas statistikas par nedzirdīgajiem cilvēkiem

2. daļa: Jautājumi par tiesībām un juridisko regulējumu

2.1 Vai jūsu valstī nedzirdīgie cilvēki saņem valsts atbalstu?

_____ nav nekāda atbalsta _____ 3 _____ jā [V, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet kādu atbalstu sniedz valsts?

CZ	Ļoti reti; nodarbinātībā, medicīniskajā palīdzībā Pilotprojekti darba devējiem
V	Brandenburgas zemē pieejama apmaksāta ārstēšana. Visā Vācijā : sk. Punktu 2.2.
LV	Juridiskā regulēšana Speciālā izglītība Sociālā palīdzība (atbalsts) piemēram invaliditātes pensijas, tulki, konsultācijas TV – viena tulkota informatīvā programma katrui darba dienu
SK	Personiskie asistenti, sociālais atbalsts

2.2 Kāda veida likumi reglamentē nedzirdīgo cilvēku dzīvi jūsu valstīs? Detalizējiet lūdzu jūsu atbildes.

Likumi:

Regulējums:

CZ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noteikumi par zīmju valodu (1998. gadā – tas ir par apmācību skolās "mātes" valodā) 2. "Skolu likumi" , kas regulē pirmsskolas, skolas, profesionālo un pārējo izglītību, 2004., par izglītības mērķiem, izglītības plāna ietvaru, izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām 3. Nodarbinātības likumdošana (vienāda visiem iedzīvotājiem) 4. Nodarbinātības likumdošana par nodarbinātajiem ar speciālām vajadzībām
D	<ol style="list-style-type: none"> (1) Federālais Vienlīdzības likums (BGG) – nodrošina cilvēkiem ar invaliditāti vienādas tiesības (2) Komunikāciju palīgu regulēšana (KHV) – "bez barjeru" komunikācija cilvēkiem ar dzirdes problēmām (3) Pavalsts Vienlīdzības likums (LGG) – tas pats, kas 1. punktā, tikai pavalsts līmenī (4) Vispārīgais vienlīdzīgas attieksmes likums (AGG) – diskriminācijas aizliegums darba tirgū (5) Sociālo tiesību likums (SGB I - XII) – Bez barjeru " komunikācija, nedzirdīgo zīmju valodas tiesības sociālajā dzīvē (nodarbinātības ofisi, integrācijas ofisi, sociālā atbalsta ofisi, utt) regulē zīmju valodas tulkus izmantošanu, sociālo atbalstu, medicīnisko rehabilitāciju, skolu, profesionālos apmācības procesus....
LV	<p>Izglītībā – likumdošana, kas regulē speciālo izglītību Sociālā palīdzība – pensijas, sociālais atbalsts, tehniskie palīgīdzekļi Nodarbinātība - ierobežojumi sakarā ar veselības stāvokli</p>
SK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akts par sociālo atbalstu – nosaka invaliditātes pensiju statusu un apjomu 2. Akts par zīmju valodu 3. Akts par atbalstu nodarbinātībā – aktīvs atbalsts personām ar invaliditāti darba tirgū – atbalstītais darbs, darba vietu izveide, subsidētās darba vietas – līdzfinansējums algās, 4. Nodarbinātības likumdošana – personu ar invaliditāti status darba vietās (kompensācijas nelaimes gadījumos, veselības bojājumu – darba nespējas gadījumos) 5. Akts par vidusskolām – personas ar dzirdes problēmām mācās vienu gadu ilgāk

2.3 Cik laba ir likumdošanas realizācija praktiskajā dzīvē?

- 1 vairākums no pieņemtajiem likumiem tiek izpildīti [LV]
 3 daļa no pieņemtajiem likumiem tiek izpildīti [CZ, V, SK]
 neviens likums netiek pildīts

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
D	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Dažu likumdošanas normu realizācija ir apgrūtināta
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi

2.4 Citi komentāri par likumdošanu?

CZ	nav
V	Ir arī atbalsts individuālos – īpašos gadījumos
LV	Nav
SK	nav

part 3: Stāvoklis pirmsskolas bērnu iestādēs un skolās

3.1 Stāvoklis pirmsskolas bērnu iestādēs

3.1.1 Kā jūs kopumā raksturotu vispārējo situāciju ar nedzirdīgo bērnu attīstību pirmsskolas bērnu iesgādēs?

1 labs stāvoklis [SK]

2 daļēji labs [CZ, LV]

1 slikts stāvoklis [V]

Lūdzu, paskaidrojiet savu viedokli!!

CZ	<p>Mūsu pašu viedoklis, kas balstās uz mūsu pieredzi</p> <p>Daļēji labs stāvoklis, bet neaptver visu sistēmu.</p> <p>Domājams, ka problēmas sākotne ir vecāku izglītošanā – tas ir ļoti svarīgi lai ārsti, kuri ir pirmie speciālisti, pie kuriem griežas vecāki, dotu adekvātu informāciju par nedzirdību un nedzirdīgajiem. Viņiem jābūt profesionāļiem, bet diemžēl tā nav un vairumā viņi ir noskaņoti pret zīmju valodu. Viņi dod neitrālu informāciju par bērna attīstības iespējām – zīmju valodas ceļš un „orālais” – runas valodas ceļš.</p>
V	<p>Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.</p> <p>Nedzirdīgo zīmju valoda tiek lietota ļoti reti. Piemēram, tikai 8 no 74 skolām mēģina kā pilotprojektus ieviest bilingvālās klases.</p>
LV	<p>Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.</p> <p>Latvijā tikai Rīgā ir specializētie bērnu dārzi nedzirdīgiem bērniem un vecāki no visas valsts spiesti uz tiem vest savus bērnus un atstāt tos šeit nedēļām.</p>
SK	<p>Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.</p> <p>Slovākijā ir izveidots labs pirmsskolas bērnu iestāžu tīkls kā daļa no speciālo skolu tīkla. Nedzirdīgo bērnu grupiņas ir izveidotas arī pie parastajiem bērnu dārzkiem.</p>

3.1.2 Komentējiet, lūdzu, zīmju valodas statusu

- _____ nedzirdīgo zīmju valoda tiek atbalstīta
2 tikai/ pārsvarā orālās valodas attīstība tiek atbalstīta [CZ, V]
2 abu valodu attīstība tiek atbalstīta [LV, SK]

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.

3.2 Stāvoklis skolās

3.2.1 Kāda veida skolas bērni ar dzirdes invaliditāti apmeklē?

- 2 speciālas skolas nedzirdīgajiem [LV, SK]
_____ integrētās skolas 2 mums nav ziņu [CZ, V]

CZ	Grūti atbildams jautājums. Jo tas ir atkarīgs no daudziem un dažādiem faktoriem – piemēram, no ģimenes, kādai valodai ģimene dod priekšroku, dzirdes zuduma pakāpe utt I
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Nav ziņu par apjomu (līmeni). Pieaug integrēto skolu apmeklējuma līmenis
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi.

3.2.2 Kā jūs varat raksturot nedzirdīgo bērnu attīstību skolās?

- _____ labs stāvoklis
3 daļēji labs stāvoklis [CZ, LV, SK]
1 slikts stāvoklis [V]

Lūdzu, aprakstiet iemeslus

CZ	Nav komentāru
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Pamatā netiek lietota zīmju valoda, tikai atbalstošā komunikācija (UK). Zīmju valoda tiek lietota ļoti reti, tikai 8 no 74 skolām tiek organizētas bilingvālās klases – kā eksperimentāli pilotprojekti
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Nedzirdīgajiem ir iespēja iegūt izglītību, tomēr zināšanu līmenis nav pietiekoši labs un neatbilst šodienas prasībām
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Pietrūkst speciālās pedagoģijas pakalpojumu dažās integrētās skolās, nav pietiekošas izvēles vidusskolās un stipendiju.

3.2.3 Kā jūs variet raksturot nedzirdīgo bērnu valodas attīstību?

- _____ nedzirdīgo zīmju valoda tiek atbalstīta
2 tikai/ pārsvarā „orālās” valodas attīstība tiek atbalstīta [CZ, V]
2 abu valodu attīstība tiek atbalstīta [LV, SK]

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Situācija līdzīga kā bērnu dārzos
V	Nav komentāru
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Zīmju valodas lietošana tiek atbalstīta specskolās, bet ne integrētajās skolās

3.2.4 Vai nedzirdīgo bērnu skolās tiek piedāvātas kādas speciālas zināšanas tieši par nedzirdīgajiem (piemēram : par zīmju valodu, nedzirdīgo vēsturi, nedzirdīgo kultūru)?

___1___ nē [V] ___3___ jā [CZ, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk:

CZ	Jā, bet valstī ir tikai divas skolas nedzirdīgajiem bērniem Šajās skolās nedzirdīgajiem bērniem māca zīmju valodu, nedzirdīgo vēsturi un kultūru. Tomēr šajos priekšmetos nav eksāmenu.
D	Nav komentāru
LV	Nedzirdīgo zīmju valodu
SK	Tikai viens speciāls mācību priekšmets – komunikāciju prasme

3.3 Jautājumi par skolotājiem

3.3.1 Raksturojiet skolotājus

_____ vairākums no viņiem ir nedzirdīgi vai vājdzirdīgi
 ___4___ vairākums ir dzirdīgi [CZ, V, LV, SK]
 _____ Aptuveni vienāds skaits nedzirdīgu un dzirdīgu skolotāju

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
----	---

V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi. Apmēram 95% ir dzirdīgu skolotāju
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi

3.3.2 Vai dzirdīgie skolotāji prot nedzirdīgo zīmju valodu?

- _____ dzirdīgajiem skolotājiem ir labas zīmju valodas prasmes
 _____ dzirdīgie skolotāji nepārvalda zīmju valodu
4 dzirdīgajiem skolotājiem ir ierobežotas zīmju valodas prasmes [CZ, V, LV, SK]

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
LV	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Daži pētījumi Slovākijā parādījuši, ka dzirdīgie skolotāji pārvērtē savas zīmju valodas prasmes, tajā pašā laikā nedzirdīgie skolotāji savu dzirdīgo kolēģu kompetenci zīmju valodā novērtēja daudz zemākā līmenī.

3.4 Vai jūsu valstī ir oficiāla statistika par nedzirdīgo bērnu izglītības kvalitāti?

- _____ nav statistikas _____ ir 4 mums nav informācijas [CZ, V, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk

CZ	Nav komentāru
V	Nav komentāru

LV	Nav komentāru
SK	Nav komentāru

3.5 Vai ir speciāla palīdzība nedzirdīgiem bērniem, kuriem ir mācīšanās grūtības?

_____ nav palīdzības _____ 4 _____ ir [CZ, V, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk

CZ	Valstī darbojas psiholoģiski pedagoģisks centrs, kurš piedāvā speciālas metodikas darbam ar šādiem bērniem. Vecāki var iegūt profesionālu padomu un palīdzību kā strādāt ar šiem bērniem.
V	Speciālas klases
LV	Speciālas klases
SK	Individuāla papildus uzmanība šādiem bērniem no skolotāju puses

3.6 Cik liela ir laika ziņā starpība starp parastajām skolām, kurās mācās dzirdīgi bērni, un speciālajām skolām, kurās mācās nedzirdīgi bērni, lai iegūtu vienāla līmeņa izglītību?

_____ 1 _____ nav starpības [V] _____ 3 _____ jā, ir starpība [CZ, LV, SK]

CZ	Faktiski starpība ir ne tikai laika ziņā, bet arī iegūstamo zināšanu jomā
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
LV	2 gadi pamata izglītības iegūšanai
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi, starpība ir 1 – 2 gadi

3.7 Vai nedzirdīgie studenti augstskolās saņem kaut kāda veida atbalstu?

___3___ nē, nav nekāda atbalsta [V*, LV, SK] ___1___ jā [CZ]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk

CZ	Viņi iegūst finansiālu atbalstu kopēšanas darbiem un mācību iestāde var algot personu, kas veic pierakstus lekciju laikā.
V	* Nav likumisku prasību. Izņēmumi: brīvprātīgi individuālu gadījumu atbalsts
LV	
SK	

3.8 Citas piezīmes par stāvokli izglītības sistēmā?

CZ	Mēs uzskatām, ka ir ļoti svarīgs mūsu komentārs punktā 3.1.1. 3.1.1: Domājams, ka problēmas sākotne ir vecāku izglītošanā – tas ir ļoti svarīgi lai ārsti, kuri ir pirmie speciālisti, pie kuriem griežas vecāki, dotu adekvātu informāciju par nedzirdību un nedzirdīgajiem. Viņiem jābūt profesionāļiem, bet diemžēl tā nav un vairumā viņi ir noskaņoti pret zīmju valodu. Viņi dod neitrālu informāciju par bērna attīstības iespējām – zīmju valodas ceļš un „orālais” – runas valodas ceļš. Tas ir sākums un tas var kaut ko mainīt visā situācijā
V	Nav komentāru
LV	Nav komentāru
SK	Nav komentāru

4. daļa : Jautājumi, kas skar profesionālo izglītību

- 4.1 a. Vai jūsu valstīs eksistē rekomendējamo profesiju saraksti nedzirdīgajiem jauniešiem?
b. Kurš pieņem lēmumus par šo sarakstu izmaiņām?
c. Cik bieži tas notiek?**

CZ	a. Nē b. - c. -
V	a. Nē b. Tas nav nacionāla mēroga saraksts, šādi ieteikumu saraksti pastāv pašās mācību iestādēs c. Nav informācijas
LV	a. Jā b. Izglītības ministrija c. Neregulāri
SK	a. Jā b. Pedagoģijas institūti c. Neregulāri

4.2 Vai jūsu valstī ir Izglītības ministrijas apstiprināts saraksts ar rekomendējamām un nerekomendējamām profesijām nedzirdīgajiem?

___3___ nē [CZ, V, LV] ___1___ jā [SK]

4.3 Vai jūsu valstī ir kāda valsts institūcija kura nodarbojas (atbild) par cilvēku ar īpašām vajadzībām (t.sk. nedzirdīgo) profesionālo izglītību?

___2___ nē [CZ, V] ___2___ jā [LV, SK]

- 4.4 a. Vai visi audzēkņi tiek nodrošināti ar tulkiem?**
b. Cik tas maksā?
c. Kas par to maksā?

CZ	Nav informācijas
V	a. Jā, tikai tam nav tieša likumiska pamata tieši ar profesionālo izglītību b. 55 EUR par stundu vienam tulkam, ja tulkošana ilgst ilgāk par 2 stundām jābūt diviem tulkiem! c. Valsts (3 institutūcijas)
LV	a. Daļēji b. Nav informācijas c. Pašvaldības, mācību iestādes
SK	a. Jā b. 1,4 EUR / 1 stundā ja tulks strādā kā personiskais asistents c. Pilsoniskās asociācijas ar projektu starpniecību

- 4.5 a. Vai jūsu valstīs ir izstrādātas speciālas mācību programmas tieši nedzirdīgajiem?**
b. Vai tās atšķiras no mācību programmām dzirdīgajiem audzēkņiem?

CZ	a. jā, tās izstrādā APPN b. -
V	a. Nē (ir speciālas programmas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, bet nav nedzirdīgajiem) b. Nē
LV	a. Nē b. Nē
SK	a. Nē, tikai, ja kāda pilsoniska organizācija realizē projektu b. Nē, tikai, ja kāda pilsoniska organizācija realizē projektu

4.6 Kā nedzirdīgie atrod darbu pēc profesionālās skolas beigšanas?

CZ	Ar draugu palīdzību, caur sludinājumiem, caur nodarbinātības dienestiem
V	Pamatā – nodarbinātības dienesti, daudzkārt – integrācijas speciālistu palīdzība vai speciālu palīdzības dienestu cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti .
LV	Ae radu, draugu palīdzību, sludinājumiem un valsts nodarbinātības dienestu
SK	Situācija ir neviennozīmīga – nedzirdīgie izmanto valsts nodarbinātības dienesta palīdzību, privātās aģentūras, pilsoniskās sabiedrības utt

5. daļa: Jautājumi, kas skar nodarbinātību

5.1 Kāds ir visizplatītākais veids kā nedzirdīgie atrod darbu?

CZ	Radi, draugi
V	Internets, nodarbinātības dienests un tas pats, kas p.4.6
LV	Radi, draugi, nodarbinātības aģentūra, sludinājumi
SK	Internets, nodarbinātības dienests, draugi, radi, sabiedriskās organizācijas

5.2 Vai jūsu valstīs nedzirdīgajiem ir ierobežojumi veselības dēļ strādāt kādus darbus?

_____ nē ___4___ jā [CZ, V, LV, SK]

CZ	Tas ir atkarīgs no profesijas, ierobežojumi ir strādāt troksnī – piemēram lidostās, dzelzceļa sistēmā utt
V	Ierobežoto komunikāciju iespēju dēļ ir vairāki ierobežojumi – piemēram, pārdevējs, starpnieks.
LV	Darbs troksnī, armijā, policijā, uz kuģiem

SK	Limiti ir profesijās, kas prasa sadarbību lielās auditorijās
----	--

5.3 Vai nedzirdīgie tiek diskriminēti darba tirgū (tieši vai netieši)?

_____ no _____ 4 _____ jā [CZ, V, LV, SK]

CZ	Tieši un netieši. Abejādi. Parasti dzirdīgie cilvēki kļūst neapmierināti, ja viņiem jāiedziļinās nedzirdīga cilvēka darbā, ir arī aizspriedumi, piemēram, par to, ka nedzirdīgie nevar vadīt automašīnas, vai komunicēt ar citiem cilvēkiem (aizmirstot, ka ir arī rakstiskās komunikācijas iespējas).
V	Netieši. Ieguldījumi nedzirdīgo nodarbinātībai prasa daudz laika un birokrātijas. Tā rezultātā nedzirdīgo nodarbinātība dažkārt nemaz nenotiek.
LV	Tieši un netieši. Latvijā nav darba devēju, kuri būtu ieinteresēti pieņemt darbā nedzirdīgos. Latvijā nav likumu, kas nedzirdīgos aizstāvētu darba tirgū.
SK	Netieši. Darba devēju aizspriedumi

5.4 Vai jūsu valstīs ir nedzirdīgo cilvēku atbalsta sistēma darba tirgū? Lūdzu, aprakstiet, cik tā ir efektīva.

CZ	Pabalsti. Tāpat kā visiem bezdarbniekiem. Atbalstu sniedz arī jaunā organizācija APPN (Agency professional advice for deaf, in Czech Agentura profesního poradenství pro neslyšící.)
V	Jā, kvotas, pabalsti, nodokļi. (!) Darba asistenti un atbalsts cilvēkiem ar invaliditāti iekārtojot darba vietas. Tie ir ļoti efektīvi un plaši izmantoti instrumenti. (2) Sociālā likuma sadaļa IX, § 71 'atbildība par cilvēku ar smagu invaliditāti nodarbinātību' Kompānijām pienākums pieņemt darbā cilvēkus ar invaliditāti. Kompānijām ar 20 un vairāk nodarbinātajiem jānodrošina 5% darba vietu cilvēkiem ar invaliditāti. Bet kompānijas var arī atpirkties. To sauc par „vienādošanas nodokli” (§ 77). Šī maksa atkarīga no kompānijas lieluma (starp 105 un 260 EUR par mēnesi par katru darba vietu, kurā nav pieņemts invalīds).
LV	Nav
SK	Kvotas, nodokļi. Darbojas tikai daļēji, tas atkarīgs no darba devēja. Daži no tiem nenodarbina cilvēkus

	ar invaliditāti pēc noteiktajām kvotām un ir visai haotiska soda naudu savākšanas sistēma. Turklāt tā bieži ir mazāka par minimālo darba algu.
--	--

5.5 Vai jūsu valstīs ir „nedzirdīgo uzņēmumi”? Aprakstiet sekmīgākos.

CZ	Jā. Ir tāda organizācija - Pevnost – Tas ir žehu zīmju valodas centrs, kurš izveidots lai mācītu zīmju valodu un to vada nedzirdīgie. Tā ir sekmīga kompānija un pašlaik piedāvā dažādus apmācības kursus (ārstiem, skolām utt).
V	Jā, pašnodarbinātie. Divas kompānijas, kuras piedāvā zīmju valodas apmācības kursus.
LV	Jā. Latvijā ir viena kompānija „Zalktis”, kuras īpašnieks ir nedzirdīgais, un Latvijas Nedzirdīgo savienībai pieder viena rūpnīca
SK	Daiļamatnieki un pašnodarbinātie. Gleznošana, frizieri, galdnieki

5.6 Vai jūsu valstīs starp nedzirdīgajiem ir populāra kustība meklēt darbu ārzemēs?

CZ	Parasti nē, bet starp jauniešiem - jā
V	Nē
LV	Jā, starp jauniešiem
SK	Jā (sezonas darbiem)

5.7 Vai starp nedzirdīgajiem ir tādi, kuri strādā retās, neparastās profesijās?

CZ	Prāgā ir viens nedzirdīgs taksists, viena nedzirdīga sieviete strādā par frizieri
V	Zīmju valodas skolotāji, aktieri (piemēram, operā „dziedātāji”); ir viens gleznotājs
LV	Skatuves dekorators Operā
SK	Izmēģinātājs (eksperimentālists)

5.8 Vai jūsu valstīs ir kādas papildus atbalsta iespējas nedzirdīgajiem, kuriem ir papildus invaliditāte?

1 nē [LV]

3 jā [CZ, V, SK]

Nedzirdīgie ar garīgās attīstības problēmām. Komentējiet viņu darba iespējas

CZ	Čehijā ir speciāls centrs, kurš nodrošina nedzirdīgajiem ar garīgās attīstības problēmām speciālu atbalstu
V	- Federālais Vienādo iespēju likums regulē dotācijas cilvēkiem ar vairākkārtīgu invaliditāti - mums nav pieredzes darbam ar nedzirdīgajiem ar garīgās attīstības problēmām - cilvēki ar vairākkārtīgu invaliditāti parasti strādā atbalstītās darba vietās (kompānijās), tas atkarīgs no individuālajiem gadījumiem
LV	Nav nekādu
SK	Mazas iespējas, likumdošana garantē atbalstīto darbu

5.9 Vai fizisks darbs ir prioritārs?

CZ	Nav komentāru
V	Jā, bet pēdējā laikā tas mainās – garīgais darbs kļūst arvien izplatītāks
LV	Jā
SK	Jā

5.10 “Nedzirdīgais - nedzirdīgajiem” – vai jūsu valstīs ir nedzirdīgo īpašnieku kompānijas, kuras sniedz pakalpojumus citiem nedzirdīgajiem?

CZ	Jā, nedzirdīgais taksists (bet viņš apkalpo arī dzirdīgos) vai Pevnost – nedzirdīgajiem/ dzirdīgajiem vecākiem
V	Jā, piemēram, Deafcom. Pakalpojumi: izglītošana, atbalsts individuālos gadījumos, aprūpe,

	apkalpošana.
LV	Nav
SK	jā

5.11 Vai parastajās kompānijās nedzirdīgajiem strādniekiem, salīdzinot ar dzirdīgajiem, ir zemākas izstrādes normas?

CZ	Nē, tādas pašas kā dzirdīgajiem
V	Nē Bet tas ir katram individuāli. Nedzirdīgajiem ar vairākkārtīgu invaliditāti Integrācijas iestādes maksā par „reducēto iznākumu” - par 30% mazāku darba ražīgumu maksā 50% darba izmaksu minimuma
LV	Nē
SK	Nē

- 5.12 a. Vai ir speciāla nodarbinātības atbalsta sistēma nedzirdīgajām sievietēm ar maziem bērniem?
b. Vai nodarbinātās nedzirdīgās sievietes saņem papildus samaksu par bērna aprūpi?
c. Vai šajā ziņā ir kādas atšķirības starp nedzirdīgajām sievietēm un dzirdīgajām ?**

CZ	a. Nē b. Jā kā jebkura sieviete c. Nav komentāru
V	a. Nē, nav nekā speciāla nedzirdīgajām sievietēm. b. Jā, kā jebkura sieviete c. Nē, bet atšķirība ir tikai dēļ bērna (invalids vai nē)
LV	a. Nē b. Jā, kā jebkura sieviete c. Nē
SK	a. Nē b. Jā, kā jebkura sieviete

c. Nē

5.13 Vai jūsu valstīs darbojas subsidēto darba vietu sistēma?

CZ	Jā, nedzirdīgie to izmanto
V	Jā, nedzirdīgie to izmanto Svarīgi: Vācijā kopš 2006. gada decembra spēkā jauna likumdošana, kas vēl tikai tiek ieviesta. Vajadzīgs laiks lai to pilnīgi novērtētu
LV	Jā, tiek izmantota reti
SK	Jā, bet zināšanas par to starp nedzirdīgajiem ir mazas un tā nav attīstīta pietiekami labi

6. daļa: Sociālās garantijas nodarbinātajiem

6.1 Kādā vecumā nedzirdīgie var doties vecuma pensijā?

CZ	Nedzirdīgajām sievietēm – atkarībā no bērnu skaita, nedzirdīgajiem vīriešiem – 62 gados. Dzirdīgajām sievietēm – atkarībā no bērnu skaita, dzirdīgajiem vīriešiem – 62 gados
V	Nedzirdīgajām sievietēm 60, vīriešiem 60. Dzirdīgajām sievietēm 65, vīriešiem 65.
LV	Nedzirdīgajām sievietēm 62, vīriešiem 62. Dzirdīgajām sievietēm 62, vīriešiem 62.
SK	Nedzirdīgajām sievietēm 62, vīriešiem 62. Dzirdīgajām sievietēm 62, vīriešiem 62.

6.2 Komentāri par invaliditātes pensijām

a. Vai nedzirdīgie cilvēki saņem invaliditātes pensiju?

b. Vai nedzirdīgie var saņemt bezdarbnieka pabalstu un invaliditātes pensiju?

c. Vai nedzirdīgie var saņemt vecuma pensiju un invaliditātes pensiju, vai tikai vienu no tām?

d. Vai invaliditātes pensija tiek pārrēķināta?

e. No kāda vecuma nedzirdīgie var saņemt invaliditātes pensiju?

f. Vai tas ir atkarīgs no darba stāža?

g. Kas ir ar nedzirdīgiem bērniem? Vai arī viņiem tiek maksāta invaliditātes pensija?

CZ	a. Jā, apm. 110 EUR viņi saņem „daļējas invaliditātes maksu”. Tā ir kā kompensācija par nedzirdību b. Jā, bet tas tiek regulēts c. Jā. d. Jā e. No 18 gadu vecuma f. Nē g. Jā
V	a. Jā, „nedzirdīgo nauda” starp 50-120 EUR mēnesī b. Jā, tikai „nedzirdīgo nauda” c. Iespējams saņemt abase d. Jā, to pārrēķina e. No 18 gadu vecuma, tas nav atkarīgs no vecuma, bet no pieprasījuma iesniegšanas laika f. Nē g. ā, pabalsts auklītes apmaksai
LV	a. Jā, apm. 45 LVL b. Jā c. Tikai vienu d. Nē e. No 16 gadu vecuma f. Nē g. Jā, 50 LVL
SK	a. Jā, tā ir invaliditātes pensija, to maksā katru mēnesi un tās lielums atkarīgs no invaliditātes smaguma b. Jā c. Tikai vienu d. Jā e. No 15 gadu vecuma f. Nē

g. Jā

6.3 Vai jūsu valstī darbojas darba asistentu sistēma?

 2 jā [CZ, V]

 2 nē [LV, SK]

CZ	Ja jā, lūdzu, aprakstiet : Jā, bet tas pašlaik vēl ir jaunums (punkts 5.3, APPN) Funkcijas: Šī aģentūra piemeklē darbu nedzirdīgajam pēc viņa vēlmēm un sagatavo darba vietu konkrētajā firmā. Aģentūras darbinieks visu sagatavo brīvai komunikācijai (sākuma posmā nodrošina nedzirdīgo ar tulka pakalpojumiem).
V	Ja jā, lūdzu, aprakstiet : Funkcijas: vienādot iespējas invalīdiem Apmācības prasības: likumdošanā nav noteikts, vēlams: zīmju valodas tulks Finansiālie un juridiskie punkti : Sociālais likums XII. Integrācijas aģentūra, nodarbinātības aģentūra, pensiju apdrošināšanas aģentūras apmaksā (norm. 1100 EUR mēnesī, līdz 2000 EUR – speciāla palīdzība. To skatās katrā individuālā gadījumā
LV	
SK	

6.4 Vai atvaļinājuma ilgums ir tāds pats kā dzirdīgajiem?

 1 nē [V]

 3 jā [CZ, LV, SK]

CZ	
V	+ 5 dienas, kā visiem cilvēkiem ar invaliditāti
LV	

SK

6.5 Vai nedzirdīgiem cilvēkiem ir tiesības apmaksēt rehabilitācijas centrus darba laikā?

___1___ nē [LV]

___3___ jā [CZ, V, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet -

a. Cik bieži?

b. Cik ilgi?

b. Kas apmaksā izdevumus?

d. Kāda ir darba devēju reakcija uz pieprasījumu?

e. Ja nedzirdīgiem ir bērni, kas notiek ar viņiem šajā laikā?

CZ	Jā, bet tikai ja nepieciešama medicīniska palīdzība a. Individuāli b. Individuāli c. Veselības apdrošināšanas kompānija d. Parasti, tāpat kā dzirdīgajiem e. Individuāli
V	Jā, divas iespējas – (1) izglītošanas joma un (2) medicīniskas darbības a. gadījums (1) vienu reizi gadā , (2) individuāli b. gadījums (1) 10 dienas gadā , (2) individuāli c. Integrācijas aģentūra, nodarbinātības aģentūra, pensiju apdrošināšanas aģentūra, veselības apdrošināšanas aģentūra, nelaimes gadījumu apdrošinātāji d. to nosaka likumdošana: (1) + (2) tas ir noteikt likumā/ privātie darba devēji (1) var tikt regulēts, (2) teikts likumā e. Vispārpieņemts, ka šajā laikā vecāki ņem bērnus sev līdzi
LV	
SK	Jā, ja tā ir daļa no medicīniskās rehabilitācijas, ne - sociālā rehabilitācija a. Individuāli b. Individuāli c. Veselības apdrošināšanas kompānijas d. Dažādi

e. Individuāli

6.6 Lūdzu, aprakstiet sociālās garantijas cilvēkiem, kuri dzirdi zaudējuši darbā:

CZ	Invaliditātes pensija, tehniskie palīglīdzekļi Darba likums paredz vienreizēju kompensāciju
V	Ja tas bijis nelaimes gadījums darbā, apdrošināšanas kompānija nodrošinās visas nepieciešamās reintegrācijas vajadzības darba tirgū
LV	1) pensijas 2) tehniskie palīglīdzekļi 3) apmācība lietot zīmju valodu 4) pārkvalifikācijas kursi
SK	Invaliditātes pensija Tehniskie palīglīdzekļi Vienreizēja kompensācija saskaņā ar Darba likumu

6.7 Kādas nedzirdīgajiem strādniekiem (darbiniekiem) ir privilēģijas salīdzinot ar dzirdīgajiem kolēģiem:

CZ	Viņi nedrīkst strādāt ilgāk par 8 stundām dienā
V	Speciāls nodrošinājums pret darba uzteikumu. Nestrādā nakts darbu.
LV	Speciāls nodrošinājums pret darba uzteikumu
SK	Nav nekādu privilēģiju, tas atkarīgs no darba devēja

6.8 Vai ir kādas privilēģijas nedzirdīgām sievietēm?

___ 4 ___ nē [CZ, V, LV, SK] _____ jā

Visas četras valstis atzīmē, ka speciālu privilēģiju nedzirdīgām sievietēm nav, ir zināmas privilēģijas sievietēm vispār, bet ne tieši papildus nedzirdīgajām.

6.9 Vai nedzirdīgo bērnu dzirdīgie vecāki var saņemt vidējo darba algu vai tās ekvivalentu, tajā laikā kad viņi kopā ar bērniem apmeklē speciālus kursus (rehabilitācija, zīmju valoda utt).

___ 1 ___ nē [LV] ___ 3 ___ jā [CZ, V, SK]

CZ	Jā, bet pamatā tas ir atkarīgs no iesaistītā projekta
V	Jā – medicīniska rakstura kursiem, nē – sociālajiem kursiem
LV	Nē
SK	Jā – medicīniskajiem kursiem, nē – sociālajiem. Viņiem jālūdz brīvdienas.

7. daļa. Bezdarbs

7. 1. Lūdzu, aprakstiet stāvokli jūsu valstīs ar pārkvalificēšanas kursiem:

Vai pie jums ir iespēja veidot speciālas grupas nedzirdīgajiem?

_____ nē ___ 4 ___ jā [CZ, V, LV, SK]

Ja, jā,

- a. Cik daudz nedzirdīgo jābūt tādās grupās?**
- b. Vai ir individuālās apmācības iespējas?**
- c. Kas organizē šīs grupas?**
- d. Cik bieži?**
- e. Kas izvēlas apmācības priekšmetu?**
- f. Komentāri par aptveramo teritoriju un stipendijām:**
- g. Kas maksā tulkkiem?**

CZ	<p>a. Parasti grupās nav tikai nedzirdīgie. Dzirdīgo grupās ir nedzirdīgie ar tulku.</p> <p>b. Jā</p> <p>c. Nodarbinātības aģentūru izglītības institūcijas</p> <p>d. Pēc pieprasījuma</p> <p>e. Nodarbinātības aģentūra</p> <p>f. Nav komentāru</p> <p>g. Tulku centrs, reti nodarbinātības aģentūra</p>
V	<p>Eksistē daudz un dažādi pārkvalifikācijas kursi, kurus organizē dažādas institūcijas. Tās ir izkaisītas un nav vienādotas.</p> <p>a. 5 - 12</p> <p>b. Jā</p> <p>c. Izglītības iestādes kopā ar integrācijas, nodarbinātības, pensiju apdrošināšanas aģentūrām</p> <p>d. Pēc pieprasījuma</p> <p>e. Integrācijas, nodarbinātības, pensiju apdrošināšanas aģentūras</p> <p>f. Nav komentāru</p> <p>g. Trīs institūcijas: integrācijas, nodarbinātības, pensiju apdrošināšanas aģentūras</p>
LV	<p>a. Minimums 4</p> <p>b. Nē</p> <p>c. Izglītības iestādes ar nodarbinātības aģentūru</p> <p>d. Pēc pieprasījuma</p> <p>e. Valsts aģentūra</p> <p>f. Nav komentāru</p> <p>g. Valsts aģentūra</p>
SK	<p>a. 6</p> <p>b. Jā</p> <p>c. Izglītības iestādes ar nodarbinātības aģentūru</p> <p>d. Pēc pieprasījuma</p> <p>e. Valsts aģentūra</p> <p>f. Nav komentāru</p> <p>g. Valsts aģentūra</p>

7.2 Vai no valsts vai pašvaldību institūciju puses ir kāds atbalsts nedzirdīgajiem, kuri apmeklē šāda veida kursus?

CZ	Jā, transports, viesnīcas, ēšana
V	Jā, transports, viesnīcas, ēšana Finansiāls atbalsts tāds pats kā visiem invalīdiem. Svarīga ir invaliditātes smaguma pakāpe
LV	Nē dzīvošanai (ēšanai), jā – transportam, viesnīcai (1 LVL par nakti!). Stipendija 30 LVL
SK	Jā, transports, viesnīcas, ēšana

7.3 Vai ir kādas sekas tam, ja nedzirdīgais bezdarbnieks atsakās no darba iespējām, kuras piedāvā nodarbinātības aģentūras?

_____ nē ___ 4 ___ jā [CZ, V, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet:

CZ	Stāvoklis ir tāds pats kā jebkuram citam darba meklētājam, kas ir reģistrējies nodarbinātības aģentūrā. Ja bezdarbnieks neakceptē piedāvāto – ATBILSTOŠO darba piedāvājumu, viņu izslēdz no reģistra
V	Ja persona trīs reizes nepiekrīt darba piedāvājumam, viņam anulē bezdarbnieka pabalstu
LV	Ja persona trīs reizes nepiekrīt atbilstošam darba piedāvājumam no nodarbinātības aģentūras puses, viņu izslēdz no reģistra
SK	Stāvoklis ir tāds pats kā jebkuram citam darba meklētājam, kas ir reģistrējies nodarbinātības aģentūrā. Ja bezdarbnieks neakceptē piedāvāto – ATBILSTOŠO darba piedāvājumu, viņu izslēdz no reģistra – tas nozīmē viņš nevar apmeklēt bezmaksas kursus un saņemt pabalstu

7.4 Kāda veida un cik lielas ir sociālās garantijas nedzirdīgajiem bezdarbniekiem?

Lūdzu, aprakstiet tās:

CZ	Stāvoklis ir tāds pats kā citiem bezdarbniekiem, pabalsts atkarīgs no iepriekšējās algas, invaliditātes
----	---

	pensijas
V	Bezdarbnieka pabalsts Nr. 1, 6-18 mēneši, lielums atkarīgs no iepriekšējās algas, bērnu skaita (maks. 68%) Bezdarbnieka pabalsts Nr. 2, pamatojas uz ienākumu līmeni, cilvēki ar invaliditāti iegūst pabalstu (35% no standarta pabalsta).
LV	Bezdarbnieka pabalsts 9 mēneši atkarībā no iepriekšējās algas (maks. 65%), bezmaksas kursi
SK	Stāvoklis ir tāds pats kā citiem bezdarbniekiem, pabalsts atkarīgs no iepriekšējās algas, invaliditātes pensijas

8. daļa: Nodrošinājums ar tulkošanas pakalpojumiem

8.1 Kāda ir situācija ar tulku nodarbinātību?

___3___ algoti [CZ, LV, SK]
 ___1___ pašnodarbināti [V]
 ___1___ citi : SK skatīt zemāk

CZ	
D	
LV	
SK	Algoti kā personālie asistenti Citi: pilsoniskās asociācijās

8.2 Cik liela ir stundas samaksa? Cik vidēji tulki saņem par stundas darbu?

CZ	Aptuveni 9,00 EUR stundā
----	--------------------------

V	55,00 EUR stundā
LV	2,00 EUR stundā
SK	1,40 EUR stundā

8.3 Kāda veida tulkojumi visbiežāk tiek pieprasīti?

Visās valstīs : policija un tiesas
 Visās valstīs: medicīniskā palīdzība
 Visās valstīs: publiskos pasākumos
 Visās valstīs: darba vietās

Citas atzīmes:

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Citi: izglītība
D	Nav komentāru
LV	Nav komentāru
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Citi: skolu sistēma, arī universitātes

8.4 Cik daudz tulku ir jūsu valstī/ federālajā pavalstī?

CZ	Aptuveni 80. Bet viņi ir apvienoti dažādās organizācijās, tāpēc mēs neesam pārliecināti par precīzu skaitli
V	18 (Brandenburgas pavalstī) / 273 kopā Vācijā + individuālie tulki (privātie)

	18 tulki uz 2500 nedzirdīgajiem Brandenburgā
LV	17 17 tulki uz 2000 nedzirdīgajiem
SK	30 30 tulki uz 5000 nedzirdīgajiem un vājdzirdīgajiem

8.5 Cik laba ir tulku „pieejamība”?

- ___1___ laba pieejamība [CZ, pilsētās]
 ___3___ vidēji laba [V, LV, SK]
 _____ slikta

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Slikta pieejamība ir reta, bet labu tulku ir maz
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Vidēji, jo tulku daudzums ir neapmierinošs
LV	
SK	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi

8.6 Kurš maksā par tulku darbu?

- _____ paši nedzirdīgie
__1__ publiskās autoritātes maksā [CZ]
__2__ apvienotas abas iepriekšējās [V, LV]
__1__ citi, skatīt zemāk [SK]

CZ	
V	
LV	
SK	Citi: daļēji valsts, daļēji sabiedriskās organizācijas

8.7 Vai normatīvajos aktos ir noteikti kādi ierobežojumi (naudā, laikā) nedzirdīgajiem tulku pakalpojumu izmantošanai?

- __2__ nē* [D, LV] __2__ jā [CZ, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk:

CZ	Sākot ar 1998. gadu likumdošana nosaka, ka nedzirdīgais var izmantot tulka pakalpojumus līdz 24 stundām gadā
V	
LV	* Tā nav likumdošana, bet reālā dzīvē – mūsu limitus nosaka valsts pasūtījums – tas ir 3 stundas gadā nedzirdīgajam un tikai sociālo problēmu risināšanai
SK	Katrā gadījumā individuāli, nav formālu ierobežojumu. Valsts institūcijas, kas maksā par tulku darbu, katru gadījumu skata atsevišķi.

8.8 Citas atzīmes par tulku darbu?

CZ	Situācija ar tulkiem ir sarežģīta, jo no 1998. gada valstī ir noteikts, ka nedzirdīgajiem ir tiesības iegūt
----	---

	izglītību „mātes valodā”, tas nozīmē zīmju valodā, bet nav normatīvo dokumentu, kas reglamentētu tulku darba samaksu. Gaidam izmaiņas šogad, bet progress ir ļoti lēns.
V	Nākotnē darbam tiks pieļauti tikai tulki, kas nokārtojuši eksāmenus
LV	Līdz šim gadam mums nebija tulku izglītības iespēju, tikai no janvāra tiek izstrādāta speciāla programma vienā koledžā
SK	Tulku apmācības iespējas un tulku kā profesijas noteikšana – tas būtu lietderīgi, bet līdz šim nav noticis. Valstī nav tulku sagatavošanas sistēmas

9. daļa: Papildjautājumi

9.1 Kāda veida informācijas iegūšanas un komunikāciju tehnoloģijas tiek lietotas pērsvarā? Lūdzu atzīmēt ar līmeņiem – 1 ir vislietotākie

CZ	1. mobīlie telefoni (SMS/MMS) 2. internets, fax, arī webkameras 3. vizuālie telefoni
V	1. mobīlie telefoni (SMS/MMS) 2. internets, 3. vizuālie telefoni 4. fax, vēstules
LV	1. mobīlie telefoni (SMS/MMS) 2. internets 3. vēstules 4. fax Vizuālo telefonu nav
SK	1. mobīlie telefoni (SMS/MMS) 2. Internets 3. fax

9.2 Kā jūs varētu novērtēt nedzirdīgo literārās valodas līmeni?

CZ	Tas ir slikts, jo nav skolotāju, kuri prastu zīmju valodu. Nākošais svarīgais punkts – nav atbilstošas metodoloģijas kā mācīt nedzirdīgajiem čehu valodu. Ja zīmju valoda ir „mātes valoda, tad čehu valodu jāmācās kā otro valodu, bet faktiski viņi mācās čehu valodu kā pirmo valodu (tas ir slikti)
V	Nedzirdīgajiem ir ļoti zemas literārās valodas kompetences un daudziem ir problēmas saprast tekstu/vārdu jēgu
LV	Ļoti zema, īpaši gramatika. Grūtības saprast abstraktus terminus
SK	Zemas prasmes, telegrāfisks stils. Tikai parasta, vienkārša komunikācija, aptuveni 15% ir tādas pašas valodas kompetences kā dzirdīgajiem

9.3 Ko parasti dara nedzirdīgie lai pavadītu brīvo laiku?

CZ	To pašu ko dzirdīgie ☺
V	Vairāk vizuāli orientēti laika pavadīšanas veidi – čats, ceļojumi, sports
LV	Ats, sports, kultūras aktivitātes
SK	Nedzirdīgo klubu aktivitātes, TV, individuāli hobiji

9.4 Kā jūs novērtējat nedzirdīgo iekļaušanās līmeni nedzirdīgo organizācijās?

 4 Jā, nedzirdīgie bieži ir nedzirdīgo organizāciju biedri [CZ, V, LV, SK]

 nē, nedzirdīgie reti ir nedzirdīgo organizāciju biedri

Lūdzu, aprakstiet situāciju detalizētāk:

CZ	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi
V	Mūsu pašu novērtējums, kas balstās uz mūsu pieredzi Mums vajag vairāk jauniešus un biedrus, kas spēj veikt kantora darbus
LV	Statistikas ziņas Mums ir problēmas ar jauniešiem – viņi retāk meklē iespējas iestāties savienībā, bet vēlākos gados gandrīz visi nedzirdīgie ir mūsu savienības biedri
SK	Statistikas ziņas Lielākā un populārākā ir Slovākijas nedzirdīgo savienība, reģionos – reģionālie klubi

9.5 Vai jūs redzat vēl kādas problēmas nedzirdīgo cilvēku ikdienas dzīvē nedzirdības dēļ?

_____ nē ___4___ jā [CZ, V, LV, SK]

Ja jā, lūdzu, aprakstiet detalizētāk:

CZ	Šī invaliditāte nav redzama. Arī dzirdīgi cilvēki var saprast ko nozīmē nedzirdēt. Un kad kāds runā par nedzirdību, cilvēki parasti to uztver kā mentālu invaliditāti. Tās ir sliktas izglītošanas sekas. Mums ir daudz problēmu, kas saistītas ar izglītību – galvenās grupas, metodes, vēsture, visu sistēmu.
V	Invaliditāte nav redzama, joprojām saglabājas neticība. Kā rezultāts – bieži ir pārpratumi, piemēram, tēmās zīmju valoda – vācu valoda, viņiem nevajag tulkus, jo viņi spēj lasīt no lūpām utt. Kohleārie implantīti attīstās un tas ir cieši saistīts ar zīmju valodas attīstību
LV	1) Iegūt informāciju 2) Komunikāciju problēmas ar „dzirdīgo pasauli”
SK	Iegūt informāciju, izprast publiski pieejamo informāciju

9.6 Vieta citām piezīmēm:

CZ	Nav komentāru
V	Nedzirdīgo izglītība ir svarīga. Bez labākas izglītības nekas nemainīsies. Izglītības sistēmas uzlabošana ir pirmais un svarīgākais uzdevums
LV	Nav komentāru
SK	Mums ir trūkumi ar tulku gatavību palīdzēt nedzirdīgajiem. Viņi ir labi kā tulki, bet viņiem pietrūkst zināšanu, kompetenču ar darbu saistītos jautājumos. Tas nozīmē, ka tulki praktiski nav spējīgi palīdzēt nedzirdīgajiem, viņiem nav iespēju papildināt savas zināšanas saistītajās nozarēs.